

Başvuru Numarası : 2024/1589
Toplantı Tarihi/Sayısı : 04.06.2025/61
Karar Numarası : 2025/336
Başvuran : M.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, psikolojik rahatsızlıkları ile ilgili olarak hastanede tedavi olma talebi karşılanmayarak sağlık hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Psikolojik rahatsızlıklarının bulunduğunu, Kurumdan tedavisinin sağlanmasını talep etmesi üzerine psikososyal servis tarafından kendisine ilaç verildiğini, ancak ilaçların fayda sağlamadığını ve yan etkilere sebep olduğunu,

b. Tedavi göremediği için ciddi fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşadığını, kendisine veya başkalarına zarar verme riskinin bulunduğunu,

c. Durumunu psikososyal servis birimine dilekçe ile ilettiğini ve görüşme talep ettiğini, ancak görüşme talebinin ve hastaneye sevk edilerek tedavisinin sağlanması talebinin karşılanmadığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın 27/5/2024 tarihinde Kuruma kabulünün yapıldığı, 28/5/2024 tarihinde kendisi ile ilk görüşmenin gerçekleştirildiği, yapılan görüşme ve doldurulan form neticesinde herhangi bir müdahaleye ihtiyacın tanımlanmadığı,

b. 25/7/2024 tarihinde psikososyal servis ile görüşme talebi olduğu ve dilekçesine istinaden kendisi ile görüşme gerçekleştirildiği, yapılan görüşmede, başvuranın sağlık sorunlarından ve Kurumun işleyişi ile ilgili sorunlardan bahsettiği, sorunları ile baş edebilmesine yönelik kişiyi destekleme çalışmaları gerçekleştirmek ve hakkında tedbir alınması adına vaka toplantısı gerçekleştirildiği,

c. Başvuranın dilekçesinde belirtmiş olduğu ilaçların, psikososyal servis tarafından değil, Kurumda görevli uzman psikiyatri hekimince 26/6/2024 tarihinde reçete edildiği, başvuranın 26/7/2024 tarihinde takip amaçlı görüşmeye çağrıldığı ve görüşme gerçekleştirildiği,

ç. 28/8/2024 tarihinde, başvuranla vaka takibi kapsamında bireysel görüşme gerçekleştirildiği, halihazırda kendine zarar verme ya da intihara yönelik düşünce ya da planının bulunmadığının tespit edildiği, sorunları hakkında psikososyal servise başvurması gerektiği hatırlatılarak kişi ile intihar reddi sözleşmesi imzalandığı,

d. Başvuranın sağlık işlemlerinin titizlikle takip edildiği, gerekli hastane sevklerinin sağlandığı ve muayenelerinin yapıldığı ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesine göre: *"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)"*

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun *"Kurumun görevleri"* başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Ön incelemenin yapılması"* başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: *"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...)"*

9. Mezkûr Yönetmelik'in *"Karar türleri"* başlıklı 65'inci maddesine göre: *"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini re'sen incelemek, araştırmak,

karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini re'sen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT)'ye göre, mahpusların gözetim altında bulundukları süre boyunca, tutulma sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir hekime erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, hekime danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (Avrupa Konseyi, CPT, Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri, 1993, para. 34).

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'e göre, devletin özellikle gereken tıbbi tedavilerin uygulanmasını gerektiren durumlarda, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin fiziksel bütünlüğünü koruması gerekmektedir (AİHM, *Rivière/Fransa*, B. No: 33834/03, 11/7/2006, para. 62).

14. AİHM sözleşmeci bir devletin makamlarının, vatandaşların tümüne sağlamakla yükümlü oldukları tıbbi tedaviyi vermeyi reddederek, bir kimsenin hayatını tehlikeye attıkları kanıtlandığında kötü muamele yasağı açısından sorun doğabileceğini belirtmektedir (AİHM, *Kıbrıs/Türkiye* [BD], B.No: 25781/94, 12/5/2014, para. 219).

15. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesi şöyledir: "(1) *Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.*"

16. Başvuran tarafından, uzun süredir yaşadığı psikolojik rahatsızlıkları ile ilgili olarak Kurumdaki hekim tarafından reçete edilen ilaçların fayda sağlamadığı, ilaçların yan etkiye sebep olduğu, rahatsızlığının daha da arttığı, rahatsızlığının tedavisi için hastaneye sevk edilme talebinin karşılanmadığı, konuyla ilgili psikososyal servis personeliyle yaptığı görüşmelerden sonuç alamadığı iddia edilmektedir.

17. Muhatap Kurum tarafından gönderilen belgelerin incelenmesinden; başvuranın 27/5/2024 tarihinde muhatap kuruma kabulünün yapıldığı, 28/5/2024 tarihinde başvuran ile gerçekleştirilen ilk görüşmede düzenlenen formda herhangi bir müdahale ihtiyacının tanımlanmadığı, 26/6/2024 tarihinde Kurumda görevli Psikiyatri Uzmanı Hekim tarafından ilaç reçete edildiği ve ilaçlarının başvurana teslim edildiği, 25/7/2024 tarihinde talebi üzerine psikososyal servis görevlileriyle görüşmesinin sağlandığı, aynı tarihte vaka toplantısı yapılarak başvuranın kendisine ve başkalarına zarar verme eğilimi olabileceğinden acil psikiyatri servisine sevkine karar verildiği, bu karara istinaden 14/8/2024 ve 19/11/2024 tarihlerinde Kurumda görevli Psikiyatri Uzmanı Hekim tarafından muayene edildiği ve ilaç reçete edildiği, 28/8/2024 tarihinde Kurumda görevli psikolog ile görüşme gerçekleştirdiği, başvuranın diğer sağlık sorunları ile ilgili olarak da Kurum revirinde ve hastanelerde muayenelerinin gerçekleştirildiği, dolayısıyla başvuranın tıbbi yardım çerçevesinde sağlık hizmetlerine erişim sağlayabildiği anlaşılmıştır.

18. Diğer yandan, başvuranın kendisine reçete edilen ilacın fayda sağlamadığına ve yan etkilerinin olduğuna ilişkin iddiasına yönelik olarak ise söz konusu ilacın uzman hekim tarafından reçete edilmiş olması ve ilacın terapötik etkilerinin ve yan etkilerinin değerlendirilmesinin tıbbi uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bu hususlarda Kurumumuzca değerlendirme yapılmasına imkan bulunmamaktadır.

19. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve konuya ilişkin içtihatlar çerçevesinde yapılan incelemede; başvuranın sağlık hizmetlerine erişim hakkının kısıtlandığı yolundaki iddialarının soyut ve dayanaktan yoksun olduğu, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye